

Náklady řízení

Soud poruší právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, pokud rozhoduje o nákladech řízení podle § 146 odst. 2 věta druhá občanského soudního řádu a nezabývá se kritériem důvodnosti žaloby, ačkoliv to bylo s ohledem na okolnosti případu potřebné a stěžovatel se posouzení tohoto kritéria dovolával.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 622/25 ze dne 9.10.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele Mgr. J.V., zastoupeného JUDr. J.Ž., advokátem, sídlem P., proti výroku II. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. února 2025 č. j. 4 Cmo 249/2024-321, za účasti Vrchního soudu v Praze, jako účastníka řízení, a obchodní společnosti M. M. group Praha, s. r. o., sídlem P., zastoupené Mgr. M.Š., advokátem, sídlem O., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že výrokem II. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. února 2025 č. j. 4 Cmo 249/2024-321 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Výrok II. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. února 2025 č. j. 4 Cmo 249/2024-321 se ruší.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Stěžovatel se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, domáhá zrušení výroku v záhlaví označeného rozhodnutí Vrchního soudu v Praze (dále jen "vrchní soud"). Tvrdí, že tímto výrokem byla porušena jeho ústavně zaručená práva podle čl. 11 a čl. 36 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

2. Z ústavní stížnosti a jejích příloh vyplývá, že vedlejší účastnice podala u Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen "krajský soud") žalobu, kterou se po stěžovateli domáhala zaplacení částky 900 000 Kč jako náhrady škody. Škodu měl způsobit tím, že žalovanou částku jako jednatel vedlejší účastnice v rozporu s péčí řádného hospodáře poskytl jako zápůjčky ve výši 500 000 Kč a 400 000 Kč jím ovládané společnosti Amodoria Minerals s. r. o. (dále jen "ovládaná společnost"). Krajský soud konstatoval, že tak učinil v rozporu s péčí řádného hospodáře. Protiprávnost zápůjčky ve výši 500 000 Kč následně odpadla tím, že ji nová jednatelka vedlejší účastnice dodatečně schválila. Z toho důvodu v této části žalobu zamítl (výrok II.) a stěžovateli uložil zaplatit vedlejší účastnici částku 400 000 Kč (výrok I.). Vedlejší účastnici zároveň uložil povinnost nahradit stěžovateli část nákladů řízení (výrok IV.).

3. Vrchní soud napadeným usnesením zrušil rozhodnutí krajského soudu ve výrocích I. a II. a řízení zastavil (výrok I.). Stěžovateli pak uložil povinnost nahradit vedlejší účastnici náklady řízení ve výši 240 948,11 Kč (výrok II.). Vedlejší účastnice v průběhu odvolacího řízení vzala žalobu zcela zpět a navrhla zastavení řízení. Svůj návrh zdůvodnila tím, že ovládaná společnost žalovanou částku zcela uhradila. Vrchní soud dospěl k závěru, že uplatněný nárok byl uspokojen právnickou osobou, ve které byl stěžovatel jediným jednatelem a většinovým společníkem. Za takových okolností nelze § 146 odst. 2 větu druhou zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále jen "o. s. ř."), vykládat restriktivně a vztahovat jej výlučně na případy uspokojení žalobou uplatněného nároku osobně

stěžovatelem. Zároveň odkázal na rozhodnutí vrchního soudu ze dne 3. 12. 2024 sp. zn. 4 Cmo 169/2024 a rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2018 sp. zn. 32 Cdo 5515/2016.

II. Argumentace stěžovatele

4. Podle stěžovatele je napadené rozhodnutí projevem libovůle. Vrchní soud se nevypořádal s argumentací stěžovatele ke zpětvzetí návrhu. Krajský soud deklaroval, že byl procesně úspěšnější, protože žaloba byla z větší části nedůvodná. Žaloba nebyla vzata zpět pro chování stěžovatele, ale třetí osoby, která dluh uhradila z jiného právního důvodu - vrácení zápůjčky. Nebyly tak splněny podmínky § 146 odst. 2 věty druhé o. s. ř. pro to, aby byl zavázán k náhradě nákladů řízení. Vrchní soud se přitom otázkou důvodnosti ani nezabýval, ačkoliv je to např. ve smyslu nálezu ze dne 17. 1. 2017 sp. zn. III. ÚS 3592/16 (N 14/84 SbNU 167) vyžadováno.

III. Vyjádření účastníka řízení a vedlejší účastnice řízení a replika stěžovatele

5. Ústavní soud si vyžádal vyjádření vrchního soudu a vedlejší účastnice řízení.

6. Podle vrchního soudu je ústavní stížnost nedůvodná. Napadený výrok II. není překvapivý a neporušuje stěžovatelova ústavně zaručená práva. Jde navíc o náklady řízení, do kterých Ústavní soud zasahuje velmi výjimečně. Vrchní soud navíc vycházel z ustálené rozhodovací praxe. Argumentace stěžovatele nadto nemá ústavní přesah a jde o pouhý nesouhlas s napadeným výrokem.

7. Podle vedlejší účastnice nejsou ve věci žádné okolnosti vyžadující zásah Ústavního soudu. Věc postrádá ústavněprávní rozměr. Napadené rozhodnutí je dostatečně odůvodněné. Vrchní soud posoudil vztah stěžovatele a ovládané společnosti. Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2014 sp. zn. 23 Cdo 4097/2013 plyne, že za těchto okolností nemůže náklady řízení nést ten, jehož pohledávka byla v řízení zaplacená a byl ve své podstatě úspěšný. Napadené rozhodnutí není ani překvapivé. Byl to stěžovatel, kdo zavinil zastavení řízení. Odkaz stěžovatele na nálezy sp. zn. III. ÚS 3592/16 není přílehlavý, neboť v té věci byla podstatná předčasnost podané žaloby. Navíc v ní nebyla řešena otázka odlišnosti osob žalovaného a osoby, jež pohledávku zaplatila, resp. otázka jejich vztahu. Nelze ani odhlédnout od porušení péče řádného hospodáře a povinnosti loajality stěžovatelem.

8. Ústavní soud zaslal vyjádření vrchního soudu a vedlejší účastnice stěžovateli na vědomí a k případné replice. Stěžovatel v replice pouze uvedl, že vyjádření vrchního soudu neobsahuje nic nového. Tvzení vedlejší účastnice jsou podle něj nepodložená a ostatně na nich vrchní soud napadené rozhodnutí nezaložil.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

9. Ústavní soud shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudě. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudě a contrario).

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

A) Obecná východiska

10. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod [srov. čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Není součástí soustavy obecných soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy) a zásadně není oprávněn zasahovat do jejich rozhodovací činnosti (srov. čl. 83 a čl. 90 Ústavy). V řízení o ústavní stížnosti podle čl. 87 odst. 1 písm. d) proti rozhodnutí obecných soudů tedy není další přezkumnou instancí. Do rozhodování obecných soudů je oprávněn zasáhnout až tehdy, došlo-li k porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody [srov. např. nález ze dne 25. 1. 1995 sp. zn. II. ÚS 45/94 (N 5/3 SbNU 17)].

11. Rezervovaný přístup Ústavní soud pravidelně uplatňuje ve vztahu k nákladovým rozhodnutím, resp. výrokům, a podrobuje je omezenému ústavněprávnímu přezkumu. Ústavní stížnost proti takovému rozhodnutí je zpravidla zjevně neopodstatněná, neprovázejí-li posuzovanou věc takové (mimořádné) okolnosti, které ji činí co do ústavní roviny dostatečně významnou. Požadavek dostatečného ústavního významu věci zajišťuje, aby se Ústavní soud mohl plně soustředit na plnění své úlohy orgánu ochrany ústavnosti [stanovisko pléna ze dne 5. 3. 2025 sp. zn. Pl. ÚS-st. 60/24 (97/2025 Sb.), bod 34, nález ze dne 2. 4. 2025 sp. zn. IV. ÚS 610/24, bod 14].

12. Rozhodování o nákladech soudního řízení tvoří integrální součást soudního řízení jako celku, a i na něj proto dopadají základní zásady spravedlivého procesu [srov. nález ze dne 24. 2. 2021 sp. zn. I. ÚS 2890/20 (N 40/104 SbNU 412), bod 13, nebo ze dne 23. 11. 2010 sp. zn. IV. ÚS 2738/10 (N 235/59 SbNU 391)], včetně požadavku na řádné odůvodnění soudních rozhodnutí (srov. např. nálezy ze dne 17. 12. 2024 sp. zn. IV. ÚS 1724/23, bod 16, nebo ze dne 23. 3. 2006 sp. zn. III. ÚS 521/05 (N 70/40 SbNU 691)]. Tato povinnost neznamená nezbytnost podrobné odpovědi na každý argument. Nároky na rozsah odůvodnění ovlivňují nejen povaha rozhodnutí, ale i okolnosti každého případu. Klíčové je, zda rozhodnutí obsahuje ucelený logicky vystavený argumentační systém, který dostatečně podporuje správnost v něm přijatých závěrů [srov. nález ze dne 15. 4. 2014 sp. zn. II. ÚS 3076/13 (N 57/73 SbNU 125), bod 19, nebo ze dne 12. 2. 2009 sp. zn. III. ÚS 989/08 (N 26/52 SbNU 247), bod 68].

13. Pro rozhodování o náhradě nákladů řízení zpravidla platí zásada úspěchu ve věci (§ 142 o. s. ř.) doplněná zásadou zavinění. Dojde-li k zastavení řízení, uplatní se zásada podle § 146 odst. 1 písm. b) o. s. ř., podle níž žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů podle jeho výsledku. Z ní § 146 odst. 2 o. s. ř. stanoví výjimky, a to pokud některý z účastníků zavinil, že řízení muselo být zastaveno (pak nese náklady řízení výhradně tento účastník), případně pokud ke zpětvzetí důvodně podaného návrhu došlo pro chování žalovaného, resp. jiného účastníka řízení (pak je náklady řízení povinen hradit žalovaný, resp. jiný účastník řízení). Smyslem využití zásady procesního zavinění na zastavení řízení je sankční náhrada nákladů řízení, které by při jeho řádném průběhu nevznikly, uložená rozhodnutím soudu tomu, kdo jejich vznik zavinil [srov. např. nálezy ze dne 24. 4. 2024 sp. zn. III. ÚS 133/24, bod 19, nebo ze dne 12. 5. 2004 sp. zn. I. ÚS 653/03 (N 69/33 SbNU 189)].

14. Ústavní soud opakovaně přistoupil ke kasaci rozhodnutí obecných soudů za situace, kdy obecné soudy v případě druhé z výše popsanych výjimek z § 146 odst. 1 písm. b) nezohlednily kritérium důvodnosti podaného návrhu [nálezy ze dne 17. 1. 2017 sp. zn. III. ÚS 2741/16 (N 12/84 SbNU 153), bod 17, nebo stěžovatelem odkazovaný nálezy sp. zn. III. ÚS 3592/16, bod 18], nebo jej vyložily přepjatě formalisticky [nálezy ze dne 8. 8. 2017 sp. zn. III. ÚS 3447/15 (N 141/86 SbNU 411), bod 18]. Ostatně i při rozhodování o nákladech řízení v případech jeho zastavení platí, že rozhodování o nákladech řízení nesmí být jen "mechanickým" posuzováním výsledků sporu bez komplexního zhodnocení rozhodnutí v meritu věci [srov. např. nálezy ze dne 11. 3. 2025 sp. zn. II. ÚS 1629/24, bod 15, nebo ze dne 13. 1. 2005 sp. zn. IV. ÚS 1/04 (N 8/36 SbNU 75)].

B) Aplikace obecných východisek na posuzovaný případ

15. Ústavní soud se nejprve zabýval otázkou, zda vzhledem k povaze napadených výroků jsou ve věci přítomny prvky svědčící o jejím ústavněprávním přesahu. Dospěl přitom k závěru, že tak tomu skutečně je. Z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že i v rozhodnutích týkajících se nákladů řízení tomu tak může být, dojde-li k zásadnímu zásahu do majetkových práv stěžovatele nebo je v procesu interpretace a aplikace příslušných ustanovení obecně závazného předpisu obecným soudem obsažen prvek svévole nebo extrémní rozpor s principy spravedlnosti [srov. např. ze dne 17. 7. 2024 sp. zn. IV. ÚS 556/24, bod 10, nebo nálezy ze dne 5. 10. 2021 sp. zn. I. ÚS 2174/20 (N 174/108 SbNU 120), bod 21]. Ústavní soud ústavněprávním přesah dovodil zejména s ohledem na dvě skutečnosti. První z nich je výše náhrady nákladů řízení, k níž byl stěžovatel zavázán (240 948,11 Kč). Taková výše již má potenciál zásadně zasáhnout do majetkových práv stěžovatele. Ústavní soud vzal dále v potaz to, že vrchní soud žádným způsobem nevypořádal otázku důvodnosti žaloby jako předpokladu pro jím aplikované výjimky v § 146 odst. 2 o. s. ř., přestože k ní směřovala argumentace v podání stěžovatele ze dne 3. 2. 2025. To Ústavní soud ověřil ve vyžádaném spise vedeném u krajského soudu pod sp. zn. 38 ECm 3/2023. Takový postup přitom svědčí o svévolnosti napadeného rozhodnutí.

16. Jak již bylo výše uvedeno, z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že rozhodnutí o nákladech řízení podle § 146 odst. 2 věty druhé o. s. ř. nemá dva předpoklady, ale tři. Jsou jimi zpětvetí žaloby žalobcem, chování žalovaného, které žalobce ke zpětvetí vedlo, a důvodnost žaloby. Vrchní soud své rozhodnutí o nákladech řízení odůvodnil tím, že vedlejší účastnice vzala žalobu zpět, a to proto, že uplatněný nárok byl uspokojen právnickou osobou (ovládanou společností), ve které je stěžovatel jediným jednatelem a většinovým společníkem. Žádným způsobem neposoudil důvodnost podané žaloby.

17. Za takových okolností Ústavní soud nepovažuje nároky na míru odůvodnění za splněné. Zákon, judikatura Ústavního soudu (srov. výše, bod 13 a 14), ale i samotné vyjádření stěžovatele nepochybně měly vliv na rozsah, v jakém vrchní soud tížila povinnost své rozhodnutí odůvodnit. Přestože v řízení bylo nezbytné se zabývat i třetím kritériem - důvodností podané žaloby, vrchní soud se jím ani náznakem v napadeném rozhodnutí nezabýval. To ani za situace, kdy stěžovatel byl v řízení do té doby převážně úspěšný a na nezbytnost vypořádání se s důvodností podané žaloby předem upozornil. O tom, že vrchní soud měl v době rozhodnutí k dispozici vyjádření stěžovatele, svědčí i jeho odkaz na toto vyjádření (srov. bod 8 napadeného rozhodnutí).

18. Na výše přijatých závěrech nic nemění ani odkaz vrchního soudu a vedlejší účastnice na rozhodnutí sp. zn. 32 Cdo 5515/2016. Vrchní soud tak učinil zejména s ohledem na jinou otázku (možnost posouzení zaplacení ovládanou společností jako "chování žalovaného") a navíc i v něm se

Nejvyšší soud (na rozdíl od napadeného rozhodnutí) otázkou důvodnosti podané žaloby zabýval. Z těchto důvodů Ústavní soud uzavírá, že napadené rozhodnutí nesplňuje požadavky na řádné odůvodnění, v důsledku čehož vrchní soud porušil právo stěžovatele na soudní ochranu.

19. Ústavní soud se již nezabýval otázkou, zda vrchní soud postupoval správně, když plnění poskytnuté vedlejší účastníci ovládanou společností posoudil obdobně, jako by bylo poskytnuto přímo stěžovatelem. To s ohledem na minimalizaci zásahů Ústavního soudu, protože napadený výrok rozhodnutí vrchního soudu neobstojí již z výše uvedených důvodů. V dalším řízení však bude nezbytné vypořádat se s námitkou stěžovatele, že ovládaná společnost plnila svůj dluh, nikoliv žalobou uplatněný nárok.

20. Ústavní soud zároveň žádným způsobem nepředjímá rozhodnutí vrchního soudu. Tímto nálezem není vyloučena ani možnost, že vrchní soud posoudí žalobu jako od počátku důvodnou a stěžovateli povinnost k náhradě nákladů opětovně uloží.

VI. Závěr

21. Na základě výše uvedeného Ústavní soud ústavní stížnosti stěžovatele vyhověl a zrušil výrok II. usnesení vrchního soudu [§ 82 odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu] bez nařízení jednání. Vrchní soud je v dalším řízení vázán právním názorem Ústavního soudu. Bude muset znovu rozhodnout o nákladech řízení a své rozhodnutí řádně odůvodnit ve smyslu výše uvedených závěrů, a zejména zohlednit kritérium důvodnosti žaloby.

Další články:

- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právní otázka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Moderace nákladů](#)
- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)